

'Ik lust geen koffie'

Wie terugbladert in de geschiedenis aan de hand van officiële verenigingsstukken, zal concluderen dat vrouwen een bescheiden rol hebben gespeeld. Vooral mannen drukten de afgelopen eeuw hun stempel op het Nederlandse alpinisme. Maar in 1988 profileerde een zestal vrouwen zich met de eerste Nederlandse vrouwenexpeditie. Deelnemers waren Annet Boom, Frederike Bloemers, Gerda de Groene, Janka van Leeuwen, Marjolein Meere en Myra de Rooy. Ze beklommen met succes de 7290 meter hoge oosttop van de Chamlang in Nepal. Vijf expeditieleden haalden de top.

Tekst: Pieter Dirksz

△ In de noordwand onder het 'shoulder-camp'.

Ruim dertien jaar na hun gezamenlijke avontuur zien de deelnemers van de Rosta-expeditie - u weet wel, van de koffie - elkaar nog minstens twee keer per jaar. Op een mooie zomerse avond verzamelen vijf van hen zich voor het bekijken van dia's uit de expeditietijd en een interview met Hoogtelijn. Alleen Frederike is deze keer niet van de partij.

Hoe kwamen jullie in de bergen terecht?

Myra: "Ik ging van jongs af aan de bergen in. Toen mijn moeder zwanger was van mij, stond ze in Oostenrijk op de Wildspitze."

Marjolein: "Een vriend nam me mee de bergen in. Ik vond het zo geweldig, dat het me nooit meer heeft losgelaten."

Janka: "Ik ben van huis uit meegenomen naar de bergen. Met mijn broer deed ik een wedstrijd naar de top."

Gerda: "Ook ik ging van huis uit wandelen in de bergen. Met het idee om te gaan klimmen ben ik zelf gekomen. Op mijn achttiende naar de Kaunergratcursus. Tijdens mijn studie kwam het klimmen steeds meer op de voorgrond."

Annet: "Het zat kennelijk in het bloed. Ik ging op mijn twintigste voor het eerst de bergen in met een vriend."

Wat is er voor jullie zo speciaal aan bergsport?

Myra: "In de bergen zijn is voor mij bijtanken. Je bent bezig je grenzen op een verantwoorde manier te verkennen. Je onder-

Markante personen en gebeurtenissen 100 jaar georganiseerde klim- en bergsport in Nederland

In mei 2002 is het honderd jaar geleden dat het georganiseerd alpinisme in Nederland zijn intrede deed. Een eeuw waarin de Nederlandse klim- en bergsport een boeiende ontwikkeling doormaakte. Met ontdekkingsreizen naar onbekende oorden, indrukwekkende beklimmingen, nieuwe klimtechnieken en de opkomst van het sportklimmen. Een rijke historie, die door actieve, en vaak pionierende, Nederlandse klimmers en klimsters op de kaart is gezet.

Hoogtelijn besteedt, als aanloop naar het eeuwfeest, aandacht aan markante personen en gebeurtenissen die in de historie van de Nederlandse klim- en bergsport een bijzondere plaats innemen.

neemt iets samen met anderen, waarbij je de ander(en) volledig moet vertrouwen. Later is voor mij de belangstelling voor de cultuur van de Himalaya-volken er nog bijgekomen."

Janka: "De natuur en de fysieke inspanning om je grenzen te verleggen. Verder de stilte en vooral de soberheid van het leven in de bergen. Tegenwoordig lijkt er overigens steeds meer een soort horecasfeer in hutten te hangen."

Gerda: "De grootsheid van de natuur. En het gevoel dat ik word getolereerd door de natuur en me er als gast moet gedragen. Tijdens het klimmen worden je gedachten geheel door het klimmen ingenomen. Dit in tegenstelling tot als je wandelt in de bergen. Daarbij kun je naar mijn gevoel meer bezig zijn met de dagelijkse dingen."

Marjolein: "Ook voor mij zijn het de overweldigende natuur en de fysieke inspanning. Samen klimmen geeft vertrouwen in elkaar. Verder geeft het idee om terug naar de basis te gaan mij een prettig gevoel."

Annet: "De fysieke inspanning en het avontuur. Daarnaast het op een veilige manier verkennen van je grenzen. Het valt me nu op dat we eigenlijk allemaal aan dezelfde waarden hechten bij het gaan in de bergen."

Jullie gingen met alleen vrouwen op pad. Was daar een speciale reden voor?

"In de jaren daarvoor hadden enkelen van ons in België vrouwenklimweekends georganiseerd. Dat was zowel bij de KNAV als

bij de NIVON-bergsportgroep. In 1986 ontstond in het voormalige Joegoslavië tijdens een internationale klimbijeenkomst van Rendez Vous Hâutes Montagnes, de internationale organisatie van vrouwelijke alpinisten, het idee om een Nederlandse vrouwenexpeditie te organiseren. De contacten met Oost-Europese vrouwen waren een inspiratiebron. Zij klommen op hoog niveau en organiseerden vrouwenexpedities. We wilden eigenlijk een daad stellen. In de zin van 'dit kunnen wij in Nederland ook'. Verder moet je er geen bijzondere dingen bij denken."

Waarom kozen jullie voor de oosttop van de Chamlang?

"We hadden een aantal criteria opgesteld. De berg moest in Nepal liggen. We verwachtten daar minder problemen dan in het vrouw-onvriendelijkere islamitische Pakistan. Met 7290 meter had de Chamlang oosttop een mooie hoogte. Verder heeft de Chamlang een mooie noordwand - 1000 m hoog - om te beklimmen. Klimtechnisch gezien moest de berg niet te gemakkelijk maar ook niet te moeilijk zijn. Daarnaast moest er nog geen beklimming uitgevoerd zijn door Nederlanders. De berg was sowieso weinig beklommen. In 1962 werd de hoofdtop (7319 meter) voor het eerst beklommen. De oosttop werd vóór ons alleen in 1984 beklommen door een Brits-USA-Frans-Nepalees team. Over de route kregen we informatie via de vermaarde Britse alpinist Doug Scott, die tijdens die beklimming de top haalde."

Hoe verliep de samenwerking met de sherpa's?

"Heel goed. We hadden veel lol met ze. Een voordeel was dat Gerda een jaar in Nepal had gewoond en enigszins bekend was met de cultuur en ze sprak de taal een beetje. De sherpa's keken niet zo vreemd tegen een vrouwenexpeditie aan. Dit in tegenstelling tot de plaatselijke bevolking die een vrouwenexpeditie wel iets bijzonders vond. Westerse vrouwen met kort haar en korte broek. Toch waren die contacten onderweg juist heel plezierig. Het viel ons op dat we eigenlijk net zo hard als de sherpa's liepen. De zorgende rol lag bij de sherpa's en dat was wel wennen voor ons.

De sherpa's hielpen tot kamp 1, onder aan de noordwand, mee met het dragen van spullen. Ze klommen echter nooit voorop, wij kozen de route. Achteraf hebben ze wel gezegd dat ze het jammer vonden dat ze

niet mee mochten naar de top, maar dan zou het geen vrouwenexpeditie zijn geweest."

Waren er bijzondere momenten tijdens de expeditie?

"Tijdens de beklimming waren er meerdere spannende momenten. Toen we in een van de kampen terugkwamen, was er net tijdens een nacht dat we hoger op de berg zaten een enorme steen door een van de tenten gevallen. Marjolein en Myra besloten een keer bij mooi weer om niet volgens afspraak een last naar een hoger kamp te dragen, maar om in het basiskamp te blijven. Beiden hadden een voor gevoel van naderend onheil. Later bleek er een grote lawine naar beneden te zijn gekomen die het pad kruiste op het moment dat ze daar anders hoogstwaarschijnlijk hadden gelopen. Gelukkig durfden we onze voor gevoelens naar elkaar uit te spreken. Ik weet niet of mannen dat ook doen, of dat ze toch stoer hun intuïtie opzijzetten."

Hoe verliep eigenlijk de groepsvorming?

"In de aanloop hebben we elkaar behoorlijk getest. Er zijn toen ook kandidaatdeelneemsters afgevallen. Belangrijk was, dat iedereen gevoelsmatig in de groep moest passen. Wellicht is dat een verschil met veel door mannen gedomineerde expedities. Vrouwen komen meer voor hun gevoelens uit en willen die samen delen. Bij andere - vooral uit mannen samengestelde - expedities valt vaak op, dat zakelijke en klimtechnische aspecten meer een rol spelen bij het samenstellen van de groep. In elk geval leidde onze voorbereiding met die intensieve contacten ertoe dat er een grote onderlinge harmonie ontstond. Misschien is dat ook de bron van de blijvende persoonlijke contacten na onze expeditie.

Om de teambuilding te bevorderen hadden we een trainer ingehuurd. Wij vonden onze vergaderingen chaotisch verlopen. Hij was echter verbaasd over onze efficiëntie, zakelijke manier van vergaderen. Er was wel sprake van veel discussie. Frederike werd als expeditieleidster gekozen en zij had in het geval dat de stemmen zouden staken de doorslaggevende stem. Dit is nooit nodig geweest. Op de berg zelf heeft ze nooit als leidster hoeven optreden. Er was domweg geen hiërarchische structuur. Wie tijdens de expeditie in de voorhoede ging, en met wie, werd op basis van de fysieke gesteldheid van de deelneemsters besloten."

En de sponsoring van de expeditie?

"De sponsoring liep goed. We moesten veel leren op het gebied van effectief presenteren in het bedrijfsleven. Er werd zelfs door andere klimmers wat afgunstig gereageerd.

Eén van de sponsors was een zeepoederfabrikant. Frederike had als expeditieleidster de eer om met een pak zeepoeder in

△ Op de top.

▽ Het 'bergschrund-kamp' op 6130 meter.

de hand van de Domtoren in Utrecht ab te seilen, de rest mocht gelukkig 'gewoon' aan de touwen naar beneden. Verder was Douwe Egberts de hoofdsponsor. De naam van de expeditie 'Rosta' was ontleend aan een koffiemark. Na afloop van de expeditie werd uitgerekend Myra op Schiphol door een televisieverslaggever gevraagd hoe de koffie smaakte. Maar aangezien ze niet van koffie houdt, reageerde ze primair met: 'Ik lust geen koffie'. Met De Telegraaf was een contract voor stukjes in de krant opgesteld. Hierin was afgesproken dat in het geval van incidenten of ongelukken deze niet breed zouden worden uitgemeten. Een grappig voorval was, toen er rond de jaarwisseling voorafgaande aan de expeditie in de Franse Alpen een winterse oefentocht werd gemaakt. Er ging een journalist van De Telegraaf mee. Er wordt een plakboek omhoog gehouden. De kop boven het artikel van de bewuste journalist luidde: 'Drie warme vrouwenlichamen houden je wel in leven'. Het was voor de arme journalist een extreme tocht. We waren bang dat ie onderweg het loodje zou leggen. In zijn veel te zware rugzak, die wij uiteindelijk moesten dragen, zat onder meer een fles wijn.

Indien er tijdens de expeditie iets mis zou gaan, zouden we direct stoppen. Met de sponsors hadden we een regeling dat er geen afhankelijkheid was van het al of niet bereiken van de top."

Hoe was de belangstelling?

"Groot. We stonden vooraf en na de expeditie in alle kranten en we werden gevraagd voor tv-programma's. Tijdens de voorbereiding waren we bij Annets ouders thuis. Daar werden we door een bekend

'praatprogramma' gebeld om ons in de uitzending te krijgen. We hadden op dat moment geen zin en Annet reageerde strak door te antwoorden als moeder Boom. 'Nee, jammer, de dames zijn ergens ver weg en onbereikbaar'. De andere zaten om haar heen en hadden moeite om zich in te houden. Dat was een leuk moment. Vele jaren later gaven we nog dialezingen voor onder andere plattelandsvrouwenorganisaties, in bejaardenhuizen, bij het Korps Mariniers en de dames Rotaryclub uit Wassenaar om maar wat te noemen. De lezingen hadden voor ons gevoel een voorbeeldfunctie: ook vrouwen kunnen dergelijke ondernemingen organiseren."

Onderlinge concurrentie tijdens het klimmen?

"Concurrentie zagen we meer in de sfeer van 'als zij dit kan voorklimmen, moet mij dat ook lukken'. De prestatie van de ander kan dan een uitdaging zijn en niet het baas boven baas willen zijn of meer durven dan die ander. Dingen die nogal eens een rol willen spelen bij klimmers."

Myra: "Tijdens de expeditie had ik bijvoorbeeld meer een goed gevoel over het voorklimmen van de sleutelpassage dan over het feit dat ik als eerste op de top heb gestaan."

Is er na de expeditie nog geklommen?

"Gerda heeft nog aan andere expedities deelgenomen. Verder gaan we allemaal elk jaar nog naar de bergen om te klimmen of om te wandelen. De ambities liggen minder hoog, maar dat komt misschien omdat er inmiddels tien kinderen zijn. Waarschijnlijk zijn die allemaal erfelijk belast!" ▲

RECENSIE

De Nederlandse Rosta-expeditie staat in een traditie van vrouwenexpedities. De eerste Himalaya-expeditie die alleen door vrouwen werd geleid, vond plaats in 1955. Over deze expeditie is door de deelnemers een boek geschreven dat onlangs in het Nederlands is vertaald.

Tenten in de wolken. De eerste vrouwen-expeditie naar de Himalaya

Monica Jackson en Elisabeth Stark, Nijgh & Van Ditmar, 2001, ISBN 90 3883 697X, f.39,90. Oorspronkelijke titel: *Tents in the Clouds*, 1956/2000, Seal Press, Seattle.

Vijfenvertig jaar na verschijning van het boek *Tents in the Clouds* brengt uitgeverij Nijgh en Van Ditmar een Nederlandse vertaling op de markt. *Tenten in de Wolken* beschrijft de tocht van drie Britse klimsters die als eerste vrouwen een nog niet eerder betreden

gebied in de Himalaya doorkruisen en een onbeklommen top van 6700 meter bedwongen onder primitieve omstandigheden, zonder de beschikking te hebben over hoogtemeters of goed kaartmateriaal.

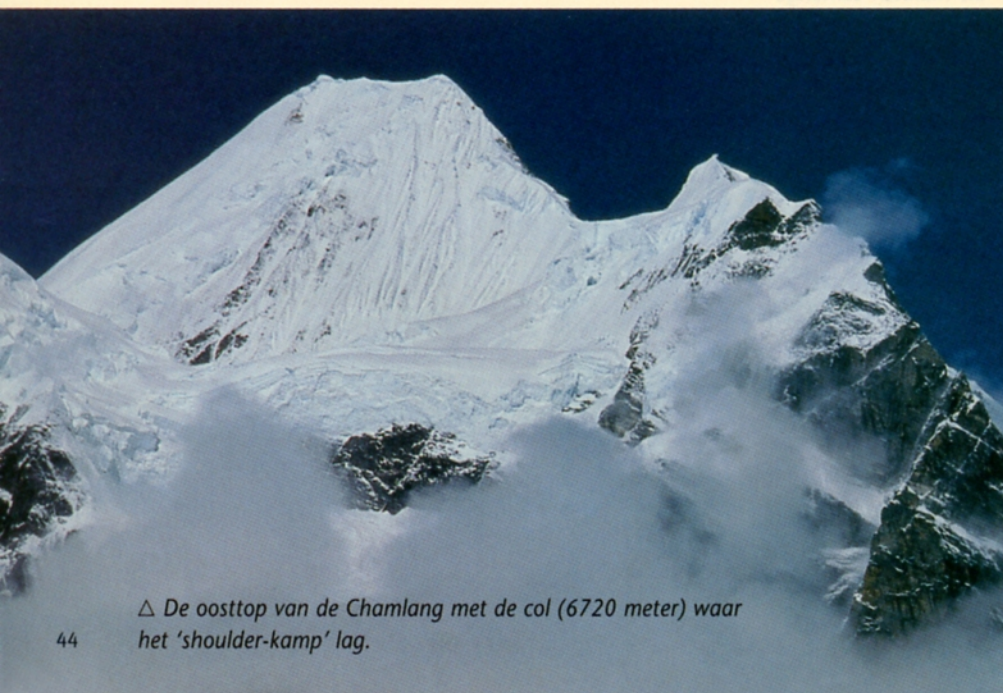
Het is 1955, twee jaar na de eerstbeklimming van de Everest door Hillary, wanneer de vrouwen besluiten om naar de Himalaya te gaan. Dat de expeditie alleen uit vrouwen bestaat, is voor hen geen punt van discussie. Hun omgeving reageert echter minder laconiek; men is sceptisch over de slaagkans van de onderneming.

De auteurs beschrijven met veel verbeeldingskracht, enthousiasme en de nodige humor hun wederwaardigheden: de trektocht door de vallei, begeleid door op sensatie beluste journalisten, de ontsluiting van het nog onbetreden dal van Jugal Himal op de grens met Tibet, de klimervaringen, de penibele situaties, de verhalen over de yeti en de dronkenschap van de sherpa's. De bekroning is de eerstbeklimming van de tot dan toe onbekende Gyalgen Peak, die zij vernoemen naar de hoofdsherpa.

Veel aandacht is er in het boek voor het contact met de sherpa's. Het leiderschap van de vrouwen wordt geheel geaccepteerd, gewend als de mannen zijn aan de dominante rol van de vrouwen in hun eigen gemeenschap.

Tijdens het lezen vergeet je dat hun expeditie stamt uit een vorige klimgeneratie. Toch moge hun initiatief uniek genoemd worden en hun prestatie uitzonderlijk. Het is ook voor de huidige klimgeneratie een boeiend boek dat je doet verlangen naar de spanning van die tijd, en de ervaring een gebied te betreden waar nog nooit iemand is geweest en dat zelfs nog nooit door mensenogen is aanschouwd.

SB

△ De oosttop van de Chamlang met de col (6720 meter) waar het 'shoulder-kamp' lag.